

BELTRANS

Intra-Belgian literary translations since 1970

Contract - B2/202/P2/BELTRANS

SAMENVATTING

BELTRANS bestudeerde de ongekende geschiedenis van literaire vertaalbewegingen in België tussen het Frans en het Nederlands in de periode 1970-2020. Dit project onderzocht het verband tussen intra-Belgische culturele transfers en de wederzijdse kennis en perceptie van elkaars cultuur in een periode van toenemende regionalisering van de staat, die de afstand tussen de Belgische taalkundige en culturele gemeenschappen deed groeien. Daartoe hebben we gegevens over Belgische auteurs en hun werken verzameld, gelinkt en verrijkt en verspreid, want tevoren waren die nog versnipperd en niet aan elkaar gekoppeld. Zo heeft dit project in belangrijke mate bijgedragen tot het behoud van België's cultureel erfgoed op een nationaal en internationaal niveau en grote hoeveelheden nieuwe en FAIR gegevens beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek, de boekensector en een breed publiek. Tot nu toe waren intra-Belgische literaire vertaalbewegingen van de voorbije vijftig jaar nooit op grote schaal en systematisch onderzocht, noch kwalitatief, noch kwantitatief. Deze geschiedenis bleef een blinde vlek. Er was nog geen uitgebreid onderzoek gebeurd naar hoe vertaalgeschiedenis ingebed was in de bredere politieke, sociale en institutionele evoluties binnen het meertalige België. Hoewel er al sommige kwalitatieve studies waren gewijd aan intra-Belgisch vertalen, was het onderzoek tot dan toe vooral gericht op literair vertalen vanuit het Nederlands naar het Frans, voornamelijk in tijdschriften, en betrof het slechts een kleine selectie van vertalers en bemiddelaars die vaak gesitueerd waren in de vroege Belgische geschiedenis of beperkte corpora. Bovendien was het nodig om bestaande databanken met vertaalgegevens te vergelijken met elkaar om hun volledigheid te verifiëren. KBR had al een uitgebreide collectie hedendaagse Belgische publicaties verzameld via het wettelijk depot, maar de Belgische Bibliografie bevatte nog enkele lacunes en exhaustieve FAIR-datasets met betrekking tot Belgische auteurs en intra-Belgische vertalingen waren nog niet gepubliceerd als open data, noch geïntegreerd in wereldwijde open science data repositories.

In dit project hebben we die leemtes opgevuld door 1) een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van welk soort boeken van Belgische auteurs sinds 1970 tot 2020 in het Frans en het Nederlands zijn vertaald, in België en in het buitenland; 2) te kijken naar boekvertalingen van verschillende literaire genres die in de publieke sfeer circuleren, niet alleen highbrow vertaalde literatuur, maar ook meer populaire segmenten van de literaire productie; 3) een onontgonnen periode van

interculturele actoren, vertalers en netwerken in de Belgische vertaalgeschiedenis in kaart te brengen en ook aandacht te besteden aan genderaspecten voor die specifieke periode, onder meer de pioniersrol die vrouwen speelden in vertaalactiviteiten; 4) literaire boekvertalingen in verband te brengen met wederzijdse culturele perceptie tussen Vlaanderen en Franstalig België, met regionale en nationale identiteit en met politieke ontwikkelingen; 5) de concepten en methodologieën van bestaande kwantitatieve en kwalitatieve studies van culturele uitwisselingen via vertaling voor meertalige staten te verfijnen; 6) de interactie tussen politieke structuren en culturele cohabitatie te bestuderen, en tot slot 7) beleidsrichtlijnen te ontwikkelen. Op die manier combineerde BELTRANS een innovatieve en interdisciplinaire aanpak met strategische doelstellingen om het Belgisch cultureel erfgoed wetenschappelijk, maatschappelijk en institutioneel te valoriseren.

Trefwoorden: Belgische literatuur, culturele identiteit en geschiedenis, vertaling, receptie, FAIR data, beleid